

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ У ФОРМІ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАННЯ

Сергій Іванович ПЕРЕПЕЛИЦЯ,

кандидат юридичних наук, адвокат

Розслідуванні кримінальних проваджень у будь-якій формі (публічного або приватного обвинувачення) насамперед зосереджено навколо предмета доказування – того кола обставин, які підлягають доказуванню шляхом збирання, перевірки та оцінки доказів щодо кожного кримінального правопорушення.

В сучасних умовах кримінальної процесуальної діяльності значну роль і важливу функцію у виявленні, вилученні, дослідженні доказів відіграють спеціальні знання. Важливість використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних проваджень, зокрема і у формі приватного обвинувачення, не викликає сумнівів. Більш того, слід погодитися із В. Ю. Шепітько, що криміналістичні знання у кримінальному провадженні можуть бути використані в різних формах (залучення спеціалістів, призначення судової експертизи формування науково-правових (криміналістичних) висновків, оцінки якості розслідування), що вказує доцільність широкого залучення спеціалістів-криміналістів до процесу розслідування (судового розгляду) [1].

Проаналізуємо склади кримінальних правопорушень, які передбачені ст. 477 КПК України, з точки зору можливості використання наведених В. Ю. Шепітьком основних форм криміналістичних знань у кримінальному провадженні.

Так, щодо кримінальних правопорушень, які передбачені ч. 1 ст. 122, ст. 125, ч. 1 ст. 126, ст. 126-1, ч. 1 ст. 133, ст. 134, ст. 139, ст. 142, ст.ст. 152-154 КК України, оскільки вони пов'язані із посяганням на життя і здоров'я особи потерпілого, то в силу дії ст. 242 КПК України обов'язковим є призначення та проведення відповідної експертизи (зокрема, судово-медичної), а також можливе проведення в певних випадках освідування за участю судово-медичного експерта, лікаря (ч. 2 ст. 241 КПК України).

Так само, під час розслідування кримінальних правопорушень, внаслідок вчинення яких заподіюється шкода майновим та пов'язаним із ними правам та інтересам окремих громадян або інтересам власник (ст. 176, ст. 177, ч. 1 ст. 194, ст. 195, ст. 197, ст. 203-1, ч. 1 ст. 206, ст. 219, ст. 229, ст. 231, ст. 232, ст. 232-1, ст. 232-2, ч. 1 ст. 355, ст. 356, ст. 364-1, ст. 365-1, ст. 365-2 КК України) з метою визначення розміру матеріальних збитків, якщо потерпілий не може їх визначити та не надав документ, що підтверджує розмір такої шкоди, розміру шкоди немайнового характеру, заподіяної кримінальним правопорушенням (ст. 242 КПК України), також обов'язковим є призначення та проведення експертизи (зокрема економічна).

У випадку здійснення кримінального провадження за фактом вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 163, ч. 1 ст. 361, ч. 1 ст. 362 КК України, важливо забезпечити участь у проведенні огляду місця події спеціаліста, у тому числі і шляхом надання ним стороні безпосередньої технічної допомоги або отриманні від нього відповідного консультативного висновку (ст. ст. 99, 168, 237 КПК України).

При розслідуванні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 129, ч. 1 ст. 135, ч. 1 ст. 136 КК України доцільним видається отримання консультації спеціаліста (психолога), а також призначення судово-психологічної експертизи.

При розслідуванні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 132, ст. 145, ст. 168 КК України, цілком можливо звернутися до спеціаліста для отримання консультації або науково-правових (криміналістичних) висновків з приводу порядку зберігання відповідних відомостей та документів, де можуть міститися відповідні дані, які було розголошено, а також уточнити порядок та умови їх зберігання та убезпечення розголошення.

Також обґрунтованим при розслідуванні кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення, в чому слід підтримати В. Ю. Шепітька, за результатами ознайомлення з обвинувальним актом та іншими матеріалами кримінального провадження, так само як за результатами ознайомлення із судовим рішенням вбачається залучення спеціалістів-криміналістів для оцінки якості розслідування (судового розгляду).

Як узагальнення в тезах наукової доповіді обґрунтовується думка, що при розслідуванні кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення використання спеціальних знань повинно здійснюватися у всіх формах (залучення спеціалістів (для надання консультацій, пояснень, довідок та висновків, а також для надання безпосередньої технічної допомоги сторонами кримінального провадження під час досудового розслідування), шляхом призначення судових експертиз, завдяки наданню науково-правових (криміналістичних) висновків, а також оцінки якості розслідування (судового розгляду). Слід окремо наголосити на тому, що у деяких випадках вчинення кримінальних правопорушень, які перелічено у ст. 477 КПК України, залучення як спеціаліста, так і експерта є обов'язковим і виступає умовою всебічності, повноти та неупередженості дослідження обставин кримінального провадження.

Список використаних джерел:

1. Шепітько В. Ю. Криміналістичні та спеціальні знання: сутність, співвідношення, тенденції використання. Актуальні питання судової експертології, криміналістики та кримінального процесу. Київ : КНДІСЕ Мінюста України, 2019. С. 611–616.